

HONDARRIBIKO TOPONIMIAREN AURKEZPENA

Hondarrbia, 2003-III-21

*Andres Iñigo,
Onomastika batzordeburua*

- Jon Elizalde, Hondarribiko alkateorde jauna.
- Jose Jabier Furundarena, liburuaren egile jauna.
- Udaleko zinegotzi jaun-andreak.
- Euskaltzaindiaren Onomastika batzordekideak.
- Jaun-andreak.

Arratsalde on guztioi.

Euskaltzaindia, euskararen akademia alegia, euskara lantzeko, ikertzeko eta arautzeko erakundea da. Bere ikerketa lanak: hiztegi, gramatika, literatura lanak, etab. batzordeen bitartez egiten ditu. Batzorde horietako bat Onomastika da, 1971n Koldo Mitxelena maisu errenteriarraren gidaritzapean sortutako *Izendegi batzordea* 1983an *Onomastika batzorde* bilakatu zena. Bere helburua gure Herriaren izana adierazten duten izenak biltzea, ikertzea eta arautzea da, izen horiek behar bezala idaztea gure hizkuntzaren normalizazioaren, duintasunaren eta prestigioaren mesedetan.

Onomastika batzordea bere sorreratik, bada, gogor ari da lanean honako bi atal hauetan:

- Antroponimian: pertsona izenak, deiturak,...
- Toponimian: leku izenak. Azken honetan bi atal bereizten dira:
 - Toponimia nagusia: udal, herri, auzo, ... izenak.
 - Toponimia txikia: mendi, mendate, karrika, etxe, baserri eta abarren izenak. Atal honetan sartzten dira hainbat udalerritako toponimia bilketa.

Proiektu horietako bat da gaur aurkezten duguna: *Hondarribiko toponimia*. Gisa honetako lanak argitara eman ahal izateko sortu zuen *Onomastika batzordeak* 1986an *Onomasticon Vasconiae* bilduma eta Hondarribikoa dugu bilduma horren 23. alea.

Toponimia ikertzea eta arautzea ez da gauza erraza, Joxe Jabier Furundarenak lan hau hasi zuenetik amaitu arte egiaztatu izanen duen bezala. Zergatik diogu ez dela lan erraza?

– Alde batetik, euskara oraintsu arte hizkuntza ofiziala izan ez denez gero, artxibo guztietan izenak erdal grafian idatziak daude eta askotan nolana idatziak.

– Bestetik, belaunaldiz belaunaldi ahoz transmititu diren izen asko nahiko desitxuratuak daude. Zalantzarik ez dago Joxe Jabierrek elkarriketatu dituen informatzaileek, kasu askotan, izen bera modu askotara eman izanen diotela.

– Agirietan aurkitutako formak ahoz bildutakoekin lotu behar izaten dira, izen bakoitzaren forma arautua emateko. Begi-bistakoa da erabakiak hartzeko une horretan zalantza, arazo eta buruhauste franko sortzen direla eta zenbaitetan ongi asmatzea ez dela batere kontu erraza izaten.

Jose Jabier Furundarena dugu lan honen egilea. Antzeko lanetan aritua zenez gero, bazuen esperientzia, baina horrelako lan mardula burutu ahal izateko esperientzia eta lan metodologia ona izateaz gain beharrezkoak izaten dira beste dohain batzuk: ilusioa, gogoa eta konstantzia, besteak beste. Egileak inork baino hobeki daki zenbat arazo, zailtasun, zalantza eta atsekabe gainditu behar izan dituen liburu honetan agertzen diren datu guztiak biltzeko, bildu ondoren ordenatu eta sailkatzeko eta, arestian aipatu bezala, izen bakoitzaren aldaera arautua ongi asmatzeko. Ikerketa lan guztietan bezala, zenbait erabaki irristakor eta eztabaidagarri izan daiteke eta, legezkoa den bezala, hemendik aitzina aurkitu eta ikertzen ahal, diren datu berriek argitasun gehiago ematen ahal dute hartutako zenbait erabakiren inguruan.

* * *

Euskaltzaindiaren Onomastica batzordeak pozez hartu zuen lan honen proiektuaren berri eta, batzordeak hala izendatuta, lanaren gainbegirale eta koordinatzaile akademikoa izan naizen aldetik, egiaztatu ahal izan dut J.J. Furundarenak egindako lana serioa dela eta lortutako emaitza ona. Onomastika aldetik altxor izugarria dago liburu honetan agertzen diren leku, etxe, baserri, kale,... izenetan. Hiztegi gintzarako ere ekarpen interesgarriak eskaintzen ditu, besteak beste, objektu geografikoak adierazten dituzten bertako zenbait hitzek: *baxa, boharri, brankala, errioa, sabiarria, tunboa, txerkarria*,...

Hondarribiko Udalak asmatu zuen bere udalerriko toponimia lana egiteko erabakia hartu zuenean. Erabaki hori hartu zutenek bazekiten nonbait, batez ere hirigintzaren hazkundearen ondorioz, Hondarribiko paisaia geografikoaren aldaketak eragin izugarria duela leku izenetan, mendeetan iraun duten izen ugari urte gutxitan galtzeko arriskuan ikusten zituztelako. Paisaia eta bizimoduaren aldaketak elkarrekin lotuak daude, eta begi-bistakoa da zerikusi zuzena dutela hainbat eta hainbat izenen desagertzearekin.

ONOMASTICON VASCONIAE

23

J.J. FURUNDARENA SALSAMENDI

HONDARRIBIKO
TOPONIMIA

EUSKALTZAINDIA

2002

Horrenbestez, beranduago izan baino lehen, leku izenak biltzea, aztertzea eta arautzea, horien guztien erreperitorio osoa argitara ematea eta, ahal bada, bizirik dirautenak udalerriko mapetan kokatzea egin beharreko lana zen, herriaren izanaren hainbat eta hainbat izen behin betiko galdutzat eman nahi ez baziren.

Onomastika bazordearen poza bikoitza izan zen, lana burutu ondoren, Hondarribiko Udalak *Onomasticon Vasconiae* bilduman argitara emateko asmoa agertu zuenean. Erakunde honi esker hornitu ahal izan dugu gure bildumaren 23, liburukia.

* * *

Zorionak, bada, alkateorde jauna. Hondarribiko Udalari. Eskerrik asko, Udalaren ordezkari gisa lan honen ibilbidea, argitaratu den arte, hain hurbiletik segitu duen Koro Eraso euskara teknikariari eta Ricardo Badiola, Euskaltzaindiaren argitalpen arduradunari. Eta eskerrik asko eta zorionak Joxe Jabier Furundarena Salsamendi egileari. Zure lanari esker, orain dela urte batzuk asmo eta proiektu bat besterik ez zena gaur errealtate dugu, Hondarribiko izenen altxor hau herritar guztien eskura jarria.